

การส่งเสริมสุขภาพกลุ่มวัย...คือ หัวใจการพัฒนาสู่ความยั่งยืน

โดย
นายแพทย์เอกชัย เพียรศรีวัชรา
รองอธิบดีกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข

วิสัยทัศน์ประเทศไทย ๒๕๘๐

“ประเทศมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”

มั่นคง

- มีความมั่นคงปลอดภัยจากภัยและการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในประเทศและภายนอกประเทศ และมีความมั่นคงในทุกมิติ ทั้งมิติเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และการเมือง
- ประเทศมีความมั่นคงในเอกราชและอธิปไตย
- สังคมมีความปรองดองและความสามัคคี ประชาชนมีความมั่นคงในชีวิต มีงานและรายได้ที่มั่นคง มีที่อยู่อาศัยและความปลอดภัยในชีวิตทรัพย์สิน
- มีความมั่นคงของอาหาร พลังงาน และน้ำ

มั่งคั่ง

- ประเทศไทยมีการขยายตัวของเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่อง ยกระดับเข้าสู่กลุ่มประเทศรายได้สูง ความเหลื่อมล้ำของการพัฒนาลดลง ประชากรได้รับผลประโยชน์จากการพัฒนาอย่างเท่าเทียมกัน
- เศรษฐกิจมีความสามารถในการแข่งขันสูง สร้างเศรษฐกิจและสังคมแห่งอนาคต และเป็นจุดสำคัญของการเชื่อมโยงในภูมิภาคทั้งการคมนาคมขนส่ง การผลิต การค้า การลงทุน
- มีความสมบูรณ์ในทุนที่จะสามารถสร้างการพัฒนาต่อเนื่อง อาทิ ทุนมนุษย์ ทุนทางปัญญา ทุนทางการเงินและทุนอื่นๆ

ยั่งยืน

- การพัฒนาที่สามารถสร้างความเจริญด้านรายได้ และคุณภาพชีวิตของประชาชนอย่างยั่งยืน โดยไม่ใช้ทรัพยากรธรรมชาติเกินพอดี ไม่สร้างผลกระทบสิ่งแวดล้อม
- มีการผลิตและการบริโภคเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และสอดคล้องกับกฎระเบียบของประชาคมโลก
- คนไทยมีความรับผิดชอบต่อกัน มุ่งประโยชน์ส่วนรวมอย่างยั่งยืน ทุกภาคส่วนในสังคมยึดถือและปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

1. ด้านความมั่นคง

เพื่อบริหารจัดการสภาวะแวดล้อมของประเทศให้มีความ
มั่นคง ปลอดภัย และมีความสงบเรียบร้อยในทุกระดับ
และทุกมิติ

2. ด้านการสร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน

เป็นการยกระดับศักยภาพในหลากหลายมิติ ควบคู่กับ
การขยายโอกาสของประเทศไทยในเวทีโลก

4. ด้านการสร้างโอกาสและความ

เสมอภาคทางสังคม
สร้างความเป็นธรรม และลดความเหลื่อม
ล้ำในทุกมิติ กระจายศูนย์กลางความเจริญ
ทางเศรษฐกิจและสังคม เพิ่มโอกาสให้ทุก
ภาคส่วนเข้ามาเป็นกำลังของการพัฒนา
ประเทศในทุกระดับ

ยุทธศาสตร์ชาติ

3. ด้านพัฒนาและเสริมสร้าง

ศักยภาพ ทรัพยากรมนุษย์
คนไทยในอนาคต มีความพร้อมทั้งกาย
ใจ สติปัญญา มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่
21 มีทักษะสื่อสารภาษาอังกฤษและภาษาที่
3 และมีคุณธรรม

5. ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิต

ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม
คำนึงถึงความยั่งยืนของฐานทรัพยากรธรรมชาติและ
สิ่งแวดล้อม ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของประชาชนให้เป็น
มิตรต่อสิ่งแวดล้อม ผ่านมาตรการต่าง ๆ ที่มุ่งเน้นให้
เกิดผลลัพธ์ต่อความยั่งยืน

6. ด้านการปรับปรุงและพัฒนาระบบการ

บริหารจัดการภาครัฐ
การปรับเปลี่ยนภาครัฐ ยึดหลัก “ภาครัฐของ
ประชาชนเพื่อประชาชนและประโยชน์ส่วนรวม”

ยุทธศาสตร์ที่ 3 : ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์

เป้าหมาย 20 ปี

1. คนไทยเป็นคนดี คนเก่ง มีคุณภาพ พร้อมสำหรับวิถีชีวิตในศตวรรษที่ 21
2. สังคมไทยมีสภาพแวดล้อมที่เอื้อและสนับสนุนต่อการพัฒนาคนตลอดช่วงชีวิต

ตัวชี้วัดเป้าหมาย

ตัวชี้วัดที่ 1	การพัฒนาคุณภาพชีวิต สุขภาวะ และความเป็นอยู่ที่ดีของคนไทย
ตัวชี้วัดที่ 2	ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต
ตัวชี้วัดที่ 3	การพัฒนาสังคมและครอบครัวไทย

ประเด็นยุทธศาสตร์ ประกอบด้วย 7 ประเด็นหลัก

- ### 1 ปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรม
- การปลูกฝังค่านิยมและวัฒนธรรมผ่านการเลี้ยงดูในครอบครัว
 - การบูรณาการเรื่องความซื่อสัตย์ วินัย คุณธรรม จริยธรรม ในการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา
 - การสร้างความเข้มแข็งในสถาบันทางศาสนา
 - การปลูกฝังค่านิยมและวัฒนธรรมโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน
 - การสร้างค่านิยมและวัฒนธรรมที่พึงประสงค์จากภาคธุรกิจ
 - การใช้สื่อและสื่อสารมวลชนในการปลูกฝังค่านิยมและวัฒนธรรมของคนในสังคม
 - การส่งเสริมให้คนไทยมีจิตสาธารณะและมีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม

- ### 3 ปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21
- การปรับเปลี่ยนระบบการเรียนรู้ให้เอื้อต่อการพัฒนาทักษะสำหรับศตวรรษที่ 21
 - การเปลี่ยนโฉมบทบาท 'ครู' ให้เป็นครูยุคใหม่
 - การเพิ่มประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการศึกษาในทุกระดับ ทุกประเภท
 - การพัฒนาระบบการเรียนรู้ตลอดชีวิต
 - การสร้างความตื่นตัวให้คนไทยตระหนักถึงบทบาท ความรับผิดชอบ และการวางตำแหน่งของประเทศไทยในภูมิภาคเอเชียอาคเนย์และประชาคมโลก
 - การวางพื้นฐานระบบรองรับการเรียนรู้โดยใช้ดิจิทัลแพลตฟอร์ม
 - การสร้างระบบการศึกษาเพื่อเป็นเลิศทางวิชาการระดับนานาชาติ

- ### 5 เสริมสร้างให้คนไทยมีสุขภาวะที่ดี
- การสร้างความรอบรู้ด้านสุขภาวะ
 - การป้องกันและควบคุมปัจจัยเสี่ยงที่คุกคามสุขภาวะ
 - การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีสุขภาวะที่ดี
 - การพัฒนาระบบบริการสุขภาพที่ทันสมัยสนับสนุนการสร้างสุขภาวะที่ดี
 - การส่งเสริมให้ชุมชนเป็นฐานในการสร้างสุขภาวะที่ดีในทุกพื้นที่

2 พัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต

- ช่วงการตั้งครรภ์/ปฐมวัย
- ช่วงวัยเรียน/วัยรุ่น
- ช่วงวัยแรงงาน
- ช่วงวัยผู้สูงอายุ

4 ตระหนักถึงพหุปัญญาของมนุษย์ที่หลากหลาย

- การพัฒนาและส่งเสริมพหุปัญญาผ่านครอบครัว ระบบสถานศึกษา สภาพแวดล้อม รวมทั้งสื่อ
- การสร้างเส้นทางอาชีพ สภาพแวดล้อมการทำงาน และระบบสนับสนุนที่เหมาะสมสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษผ่านกลไกต่าง ๆ
- การดึงดูดกลุ่มผู้เชี่ยวชาญต่างชาติและคนไทยที่มีความสามารถในต่างประเทศให้มาสร้างและพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมให้กับประเทศ

6 สร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์

- การสร้างความอยู่ดีมีสุขของครอบครัวไทย
- การส่งเสริมบทบาทการมีส่วนร่วมของภาคีรัฐ ภาคเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ครอบครัวและชุมชนในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์
- การปลูกฝังและพัฒนาทักษะนอกห้องเรียน
- การพัฒนาระบบฐานข้อมูลเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

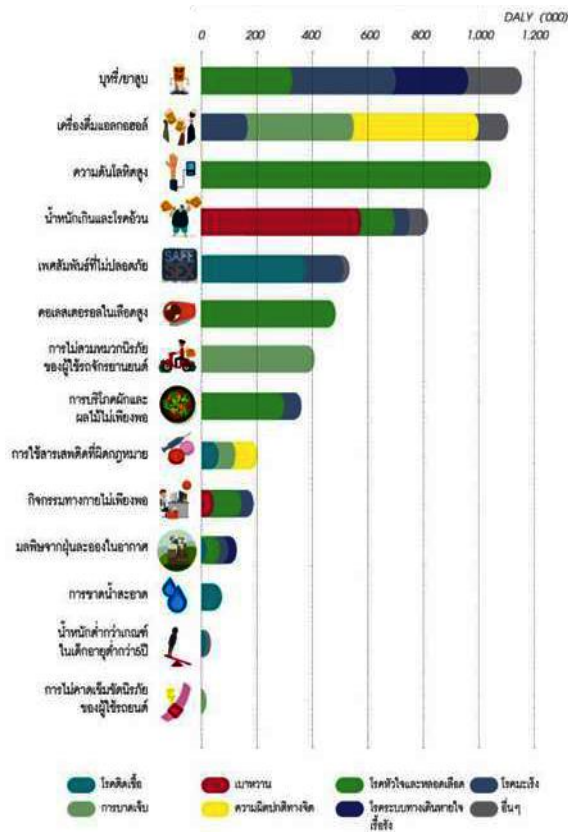
7 เสริมสร้างศักยภาพการกีฬาในการสร้างคุณค่าทางสังคมและพัฒนาประเทศ

- การส่งเสริมการออกกำลังกาย และกีฬาขั้นพื้นฐานให้กลายเป็นวิถีชีวิต
- การส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมออกกำลังกาย กีฬาและนันทนาการ
- การส่งเสริมการกีฬาเพื่อความเป็นเลิศและต่อยอดสู่ระดับอาชีพ
- การพัฒนาบุคลากรด้านการกีฬาและนันทนาการเพื่อรองรับการเติบโตของอุตสาหกรรมกีฬา

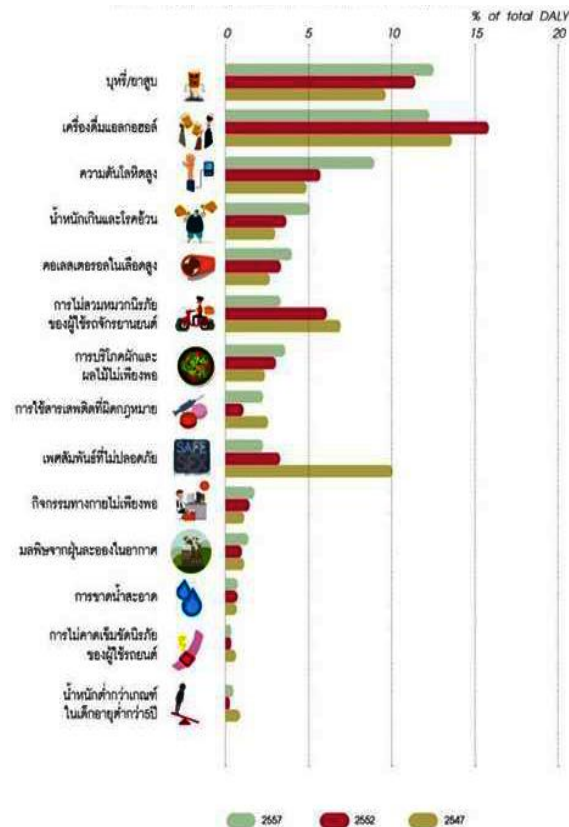
สถานการณ์สุขภาพ

เป้าหมายคนไทยมีอายุคาดเฉลี่ย(LE) 85 ปี และ HALE 75 ปี ในปี 2579

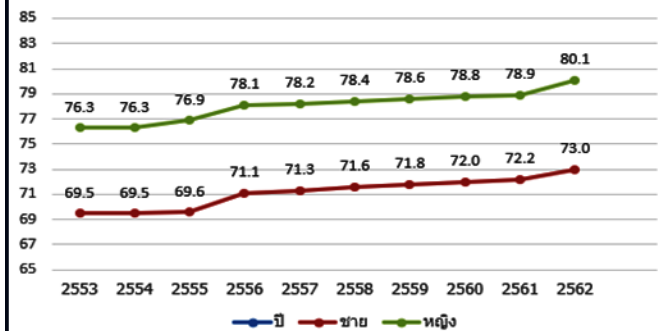
ภาระโรคจากปัจจัยเสี่ยงของประชากรไทย จำแนกตามกลุ่มโรค

ภาระโรคของประชากรไทย พ.ศ. 2547, 2552 และ 2557

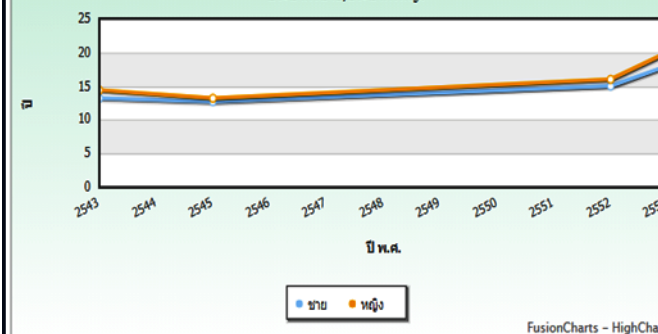

อายุคาดเฉลี่ยเมื่อแรกเกิดของคนไทย พ.ศ. 2553 - 2563

ที่มา : สารประชากร มหาวิทยาลัยมหิดล

อายุคาดเฉลี่ยของกรมสุขภาพ (HALE) เมื่ออายุ 60 ปี (ปี) ประชากรชาย, ประชากรหญิง

ที่มา : สำนักงานพัฒนานโยบายสุขภาพระหว่างประเทศ

<https://www.hiso.or.th/hiso/visualize/Index.php?links=v231>

ที่มา : Burden of Disease Research Program Thailand; IHPP

สถานการณ์สุขภาพกลุ่มวัย

มารดา

เด็ก

วัยเรียน

วัยรุ่น

วัยทำงาน

ผู้พิการ

ผู้สูงอายุ

- ▶ ร้อยละหญิงตั้งครรภ์ที่ได้รับการฝากครรภ์ครั้งแรกก่อนหรือเท่ากับ 12 สัปดาห์ ร้อยละ 74.14
- ▶ ร้อยละหญิงตั้งครรภ์ได้รับยาเม็ดเสริมไอโอดีน ธาตุเหล็ก และกรดโฟลิก ร้อยละ 79.59

- ▶ เด็ก 0-5 มีพัฒนาการสมวัย ร้อยละ 84.5
- ▶ เด็ก 0-5 สูงดีสมส่วน ร้อยละ 62.9
- ▶ ภาวะทุพโภชนาการ
 - พอม ร้อยละ 7.7
 - อ้วน ร้อยละ 9.2
 - เตี้ย ร้อยละ 13.3

- ▶ ภาวะโภชนาการเด็กอายุ 6 - 14 ปี
 - สูงดีสมส่วน ร้อยละ 58.1
 - เริ่มอ้วน&อ้วน ร้อยละ 11.5
 - เตี้ย ร้อยละ 10.3
 - พอม ร้อยละ 3.9
- ▶ เด็กอายุ 12 ปี ปราศจากฟันผุ ร้อยละ 70

- ▶ อัตราการคลอดมีชีพในหญิงอายุ 15-19 ปีต่อประชากรหญิงอายุ 15 - 19 ปีพันคน ร้อยละ 27.76
- ▶ อัตราการคลอดมีชีพในหญิงอายุ 10-14 ปีต่อประชากรหญิงอายุ 10-14 ปีพันคน ร้อยละ 0.97

- ▶ ค่าดัชนีมวลกาย (BMI) ของประชาชนวัยทำงานอายุ 18 - 59 ปกติ ร้อยละ 48.13
- ▶ ค่าเส้นรอบเอวในประชากรอายุ 18-59 ปี ปกติ ร้อยละ 54.2

- ▶ คนพิการอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป ร้อยละ 55.41
- ▶ คนพิการที่อยู่ในวัยทำงานอายุระหว่าง 15 - 59 ปี ร้อยละ 40.81
- ▶ คนพิการที่มีอายุระหว่าง 15-59 ปี และคนพิการวัยสูงอายุ (อายุ 60 ปีขึ้นไป) มีความพิการทางการเคลื่อนไหวหรือทางร่างกายมากที่สุด ร้อยละ 44.11 และร้อยละ 56.34 ตามลำดับ
- ▶ คนพิการที่อยู่ในวัยเด็กและวัยศึกษา (0- 21 ปี) มีอัตราส่วนของคนพิการทางสติปัญญามากที่สุด ร้อยละ 30.39

- ▶ ประเภทผู้สูงอายุตามกลุ่มศักยภาพ
 - ติดสังคม 96.75 %
 - ติดบ้าน 2.66 %
 - ติดเตียง 0.59 %
- ▶ มีพฤติกรรมสุขภาพที่พึงประสงค์ ร้อยละ 33.8
- ▶ มี CP จำนวน 256,536 คน (ร่ง.ผลการขับเคลื่อน รอบ 6 เดือนกรมนามัย ปี 64)

ระบบส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อม

A²IM (3U 1U)

GOAL

LE = 85 Year

HALE = 75 Year

Assessment
(ประเมิน)

● Investigate, ● Diagnosis, ● Classified

Normal

RISK

ILL

+ Monitor

Advocacy
(เป็นปากเป็นเสียง)

- Inform, educate, and empower
- Mobilize community, social marketing

Intervention
(ปฏิบัติการส่งเสริมสุขภาพ&อวล)

Improve
Maintain

Eliminate
Reduction,
Protection

Promote
to Excellence

Management
(Regulate & Technical Support)
(บริหาร/อำนวยการ)

- ระดับประเทศ/กระทรวง
- Policy & Law

- ระดับจังหวัด/อำเภอ
- Model Development
- Health & Env.H.
Provincial Profile
- HP&Env Assessment

- ระดับท้องถิ่น/ชุมชน
- Healthy Settings
- Health & Env.H.
City Profile
- EHA

Good health Well-being

- เป้าหมายที่ 3 ตาม Sustainable Development Goals: SDGs “ชีวิตที่มีสุขภาพดีและสุขภาวะของทุกคนในทุกช่วงวัย” หรือ “สร้างหลักประกันการมีสุขภาพดีและส่งเสริมความเป็นอยู่ที่ดีสำหรับทุกคนในทุกวัย”
- สุขภาพดี พิจารณาจาก 4 องค์ประกอบ
 - 1) สุขภาวะทางกาย (Physical Wellbeing) มีร่างกายสมบูรณ์ แข็งแรง
 - 2) สุขภาวะทางจิต (Mental Wellbeing) ไม่เครียด การไม่วิตกกังวล การมีความพึงพอใจในชีวิต
 - 3) ทางสังคม (Social Wellbeing) การอยู่ร่วมกันด้วยดี มีสัมพันธภาพที่ดีกับคนรอบข้าง มีครอบครัวอบอุ่น ชุมชนเข้มแข็ง
 - 4) สุขภาวะทางปัญญา (Intellectual well-being) การมีทักษะชีวิต การเรียนรู้ต่อเนื่อง

การส่งเสริมสุขภาพ
(Health Promotion)

Good health
Well-being

คนไทยมีอายุ
คาดเฉลี่ย(LE)
85 ปี และ
HALE 75 ปี
ในปี 2579

